

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет з підготовки іноземних громадян
Кафедра нормальної та патологічної фізіології**

НОРМАЛЬНА АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
освітньої компоненти**

підготовки першого ступеня (бакалавра) рівня вищої освіти

галузі знань 22 – Охорона здоров'я

спеціальності 277- «Терапія та реабілітація»

освітня програма Фізична терапія
спеціалізації(й) 227.01 – Фізична терапія

Робоча програма освітньої компоненти «Нормальна анатомія людини» спеціальності 227 Терапія та реабілітація освітньої програми «Фізична терапія» спеціалізації(й) 227.01 – Фізична терапія здобувачів вищої освіти 1 курсу.

Розробники: КОНОНЕНКО Надія., завідувачка кафедри нормальної та патологічної фізіології, д.мед.н., професор
ПЕРЕЦЬ Олена, асистент кафедри нормальної та патологічної фізіології, канд.біол.н.

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри нормальної та патологічної фізіології

Протокол від «31» серпня 2023 року №1

Зав. кафедри

проф. Надія КОНОНЕНКО

Робоча програма схвалена на засіданні профільної методичної комісії з біомедичних дисциплін

Протокол від «01» вересня 2023 року № 1

Голова профільної комісії

проф. Надія КОНОНЕНКО

1. Опис освітньої компоненти

Мова навчання: українська

Статус освітньої компоненти: обов'язкова

Передумови вивчення освітньої компоненти: вивчення освітньої компоненти «Нормальна анатомія людини» спирається на базові знання, здобуті студентами під час вивчення таких дисциплін, як «Латинська мова», «Біологія»

Предметом вивчення освітньої компоненти «Нормальна анатомія людини» є особливості будови, походження, розвитку тіла людини, систем, що його складають, органів і тканин; топографо-анатомічні взаємовідносини органів і систем людини; статеві, вікові та індивідуальні особливості будови організму людини.

Інформаційний обсяг освітньої компоненти. На вивчення освітньої компоненти відводиться – **180 годин, 6,0 кредитів ECTS.**

2. Мета та завдання освітньої компоненти

Метою викладання освітньої компоненти «Нормальна анатомія людини» є засвоєння студентами будови органів, систем органів людини; визначення на анатомічних муляжах, атласах, малюнках топографо-анатомічних взаємовідносин органів людини, оцінювання вікових, статевих та індивідуальних особливостей будови органів людини.

Основними **завданнями** освітньої компоненти «Нормальна анатомія людини» як науки є системний підхід до опису форми, будови цілого організму та окремих органів, тканин, що їх утворюють; топографо-анатомічних взаємовідносин органів і систем людини з урахуванням статевих та індивідуальних особливостей людини; формування у студентів вміння вільно користуватись анатомічною термінологією та сформувати погляд на організм як на єдине ціле, нерозривно зв'язане із зовнішнім середовищем; з'ясувати взаємозв'язки форми та функції в філогенетичному і онтогенетичному аспектах; викласти морально-етичні принципи ставлення до людини та її тіла як до об'єкту анатомічного і клінічного дослідження; сформувати науково-матеріалістичний світогляд студентів.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Освітня компонента «Нормальна анатомія людини» забезпечує набуття здобувачами освіти таких **компетентностей**:

- *загальні:*

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- *спеціальні (фахові, предметні):*

ФК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.

ФК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії.

ФК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії.

ФК 05. Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

ФК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

ФК 10. Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.

ФК 12. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

ФК 15. Здатність володіти аналізом та вести дискусію на медико-біомедичні та соціальні теми, пов'язані з аспектами фізичної терапії.

ФК 16. Здатність впровадити професійну діяльність відповідно до потреб здоров'я, культурних цінностей та традицій населення України.

Інтегративні кінцеві *програми результати навчання (ПРН)*, формуванню яких сприяє освітня компонента «Нормальна анатомія людини»

ПРН 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії.

ПРН 06. Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.

ПРН 17. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

ПРН 18. Застосовувати професійну діяльність відповідно до потреб здоров'я, культурних цінностей та традицій населення України.

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач освіти повинен *знати:*

- Базові поняття та терміни освітньої компоненти;
- Анатомічну будову усіх систем людського організму;
- Методи вивчення будови тіла людини;
- Площини і осі, що використовуються для опису положення органів і частин тіла людини в просторі;
- Анатомічну термінологію;
- Топографо-анатомічні особливості розміщення органів і систем людини.

вміти:

- Вільно користуватись анатомічною термінологією;
- Аналізувати інформацію про будову тіла людини, системи, що його складають, органи і тканини;
- Визначити топографо-анатомічні взаємовідносини органів і систем людини;
- Показувати та називати на таблицях, муляжах, атласах частини тіла, окремі органи, нерви та судини.
- Інтерпретувати статеві та індивідуальні особливості будови організму людини;
- Вирішувати типові завдання на основі відтворення стандартних алгоритмів рішення;
- Демонструвати володіння морально-етичними принципами ставлення до живої людини та її тіла як об'єкта анатомічного та клінічного дослідження;
- Застосовувати знання з освітньої компоненти у професійній діяльності.

володіти:

- Анатомічною термінологією;
- Технологіями самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для рішення типових завдань професійної діяльності;

На основі набутих знань, умінь і навичок з анатомії людини вирішувати ускладнені завдання з їх застосуванням в нетипових ситуаціях.

4. Структура освітньої компоненти

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах			
	ФТб(3,10) денна форма			
	усього	у тому числі		
л		пз	срс	
Модуль 1. НОРМАЛЬНА АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ				
Змістовий модуль 1. Анатомія опорно-рухового апарата (остеологія, артрологія, міологія)				
Вступ до анатомії людини. Методи дослідження в анатомії. Анатомічна номенклатура. Осі і площини тіла. Система скелету. Загальна характеристика кісток. Класифікація кісток. Скелет тулуба. Хребці Хребтовий стовп. Вигини та аномалії хребтового стовпа.	10,5	0,5	4	6
Кістки грудної клітки. Ребра та груднина. Грудна клітка в цілому. Скелет верхніх кінцівок Скелет нижніх кінцівок.	10,5	0,5	4	5

Скелет голови. Вісцеральний (лицевий) череп. Топографія. і порожнини. Отвори, канали. Скелет голови Мозковий череп. Топографія. і порожнини. Отвори, канали.	10	1	4	5
З'єднання кісток, Класифікація з'єднань кісток. Класифікація суглобів. З'єднання кісток черепа. З'єднання кісток хребтового стовпа. З'єднання кісток грудної клітки. З'єднання грудного поясу. З'єднання вільної верхньої кінцівки. З'єднання тазового поясу. З'єднання вільної нижньої кінцівки.	10	1	4	5
Вчення про м'язи – міологія. М'яз як орган. Будова м'яза. Види м'язів. Допоміжний апарат м'язів. М'язи, фасції та ділянки голови та шиї.	10	1	4	5
М'язи, фасції та ділянки спини. М'язи, фасції та ділянки грудної клітки. Діафрагма. М'язи, фасції та ділянки живота. Біла лінія живота. Пахвинний канал. Черевні ділянки.	10,5	0,5	4	6
М'язи, фасції та топографія верхньої кінцівки. М'язи поясу верхньої кінцівки та вільної верхньої кінцівки. М'язи, фасції та топографія нижньої кінцівки. М'язи таза та м'язи вільної нижньої кінцівки. <i>Підсумковий контроль засвоєння ЗМ 1</i>	10,5	0,5	4	6
<i>Разом за ЗМ 1</i>	71	5	28	38
Змістовий модуль 2. Неврологія. Серцево-судинна система.				
Вчення про нервову систему – неврологія. Центральна нервова система. Спинний мозок. Біла та сіра речовина. Мозкові оболонки..	9	1	4	4
Центральна нервова система. Головний мозок. Шлуночки. Провідні шляхи.	9	1	4	4
Периферійна нервова система. Симпатична та парасимпатична автономна нервова система Черепно-спинномозкові нерви. Спинномозкові нерви та нервові волокна. Сплетення.	9	1	4	4
Серце, топографія. Осердя (перикард). Будова стінки серця. Провідна система серця. Кровообігання та іннервація серця.	9	1	4	4
Вчення про судини – ангіологія. Артерії, вени, капіляри. Будова та функції. Судини малого (легеневого) кола кровообігу. Артерії великого кола кровообігу. Вени великого кола кровообігу. Лімфатична система. Червоний кістковий мозок. Вилочкова залоза. Селезінка. Лімфатичне кільце глотки. Лімфатичні стовбури та протоки. Лімфатичні вузли. <i>Підсумковий контроль засвоєння ЗМ 2.</i>	9	1	4	4
<i>Разом за ЗМ 2</i>	45	5	20	20
Змістовий модуль 3. Ендокринна система. Система дихання. Система виділення. Система травлення. Органи чуття				
Органи травної системи. Шлунково-кишковий тракт	9	1	4	4
Органи травної системи. Травні залози. Печінка. Підшлункова залоза.	9	1	4	4
Ендокринна система.	9	1	4	4
Органи дихальної системи.	9	1	4	4
Органи сечостатевої системи.	9	1	4	4
Органи чуттів. <i>Підсумковий контроль засвоєння ЗМ 3</i>	9	1	4	4
<i>Разом за ЗМ 3</i>	54	6	24	24
<i>Семестровий диф. залік</i>	10			10
<i>ВСЬОГО ЗА ВИВЧЕННЯ МОДУЛЯ</i>	180	16	72	92

5. Зміст програми освітньої компоненти

Модуль 1. НОРМАЛЬНА АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ

Змістовий модуль 1. *Анатомія опорно-рухового апарата (остеологія, артрологія, міологія)*

Тема 1. Вступ до анатомії. Предмет і задачі анатомії. Остеологія. Анатомія людини – це наука про форму і будову, походження і розвиток організму людини, його органів та систем. Анатомія передбачає системний опис форми, будови, стану і топографічних взаємовідносин частин і органів тіла з урахуванням їх вікових, статевих і індивідуальних особливостей. Основні сучасні напрями розвитку анатомії – вікова анатомія, порівняльна анатомія, пластична анатомія, антропологія, екологічна анатомія та ін. Основні методи дослідження в анатомії – візуальне дослідження, антропометричні дослідження, макро-мікроскопічні дослідження. Поняття про Міжнародну анатомічну номенклатуру. Її значення для вивчення анатомії і уніфікації вивчення природничих і клінічних дисциплін. Основні анатомічні терміни, які розкривають топографію анатомічних об'єктів, та їх основні характеристики. Анатомічні площини (сагітальна, фронтальна, горизонтальна) і вісі (фронтальна, вертикальна, сагітальна), їх характеристика, використання для опису кісток. Загальні дані про скелет. Класифікація кісток. Кістка як орган. Будова трубчастої кістки: її частини. Особливості будови кістки в дитячому, юнацькому, зрілому, літньому і старечому віці. Вплив соціальних факторів і екології на розвиток і будову кісток скелету. Кістки скелету: хребці. Хребці: шийні, грудні, поперекові, крижова кістка, куприк. Загальна характеристика хребтового стовпа. Вигини та аномалії хребтового стовпа.

Тема 2. Кістки грудної клітки. Ребра та груднина. Грудна клітка в цілому. Скелет верхніх кінцівок Скелет нижніх кінцівок. Верхня кінцівка: її відділи. Кістки верхньої кінцівки: відділи. Пояс верхньої кінцівки: ключиця, лопатка. Вільна частина верхньої кінцівки: плечова кістка, кістки передпліччя і кисті. Нижня кінцівка: її відділи. Кістки нижньої кінцівки: відділи. Пояс нижньої кінцівки: кульшова кістка. Частини кульшової кістки, їх будова. Вільна частина нижньої кінцівки: стегнова кістка, кістки гомілки, стопи.

Тема 3. Скелет голови. Вісцеральний (лицевий) череп. Топографія. і порожнини. Отвори, канали. Скелет голови Мозковий череп. Топографія. і порожнини. Отвори, канали. Мозковий і лицевий відділи черепа. Кістки, що утворюють мозковий череп: лобова, потилична, тім'яна, клиноподібна, скронева, решітчаста. Кістки, що утворюють лицевий череп: нижня щелепа, верхня щелепа, вилична, носова, піднебінна, слъозова, під'язикова кістки, леміш, нижня носова раковина. Склепіння черепа, зовнішня та внутрішня основи черепа. Вікові і статеві особливості будови черепа.

Тема 4. З'єднання кісток, Класифікація з'єднань кісток. Класифікація суглобів. З'єднання кісток черепа. З'єднання кісток хребтового стовпа. З'єднання кісток грудної клітки. З'єднання грудного поясу. З'єднання вільної верхньої кінцівки. З'єднання тазового поясу. З'єднання вільної нижньої кінцівки.

Анатомія неперервних та перервних з'єднань між кістками. Класифікація з'єднань між кістками. Види синартрозів: волокнисті з'єднання (синдесмози) – мембрани, зв'язки, шви, тім'ячко; хрящові з'єднання (синхондрози) – постійні, тимчасові, гіалінові, волокнисті, симфіз. Діартрози (синовіальні з'єднання, суглоби): визначення, основні ознаки суглоба, їх характеристика. Додаткові компоненти суглобів. Класифікація суглобів за будовою, формою суглобових поверхонь, за функцією. Прості, складні, комплексні і комбіновані суглоби: їх характеристика. Види рухів і їх аналіз (осі рухів, площини рухів). Одноосьові, двоосьові і багатоосьові суглоби, їх види, характеристика рухів в кожному виді суглоба. З'єднання між кістками тулуба і кістками черепа. Класифікація з'єднань хребтового стовпа. Синдесмози хребтового стовпа: їх характеристика і будова. Синхондрози хребтового стовпа: їх характеристика і будова. Суглоби хребтового стовпа. Хребет в цілому. Вплив спорту, праці, соціальних факторів і екологічних чинників на хребет в цілому. З'єднання грудної клітки: суглоби (реброво-хребцеві суглоби, реброво-поперечні суглоби, груднинно-реброві суглоби). Грудна клітка в цілому, її будова. Вплив спорту, праці, соціальних факторів і екологічних чинників на будову грудної клітки в цілому.

Тема 5. Вчення про м'язи – міологія. М'яз як орган. Будова м'яза. Види м'язів. Допоміжний апарат м'язів. М'язи, фасції та ділянки голови та шиї. Анатомія м'язів голови та шиї. М'язи

голови: класифікація. Жувальні м'язи. М'язи лица, їх відміна від решти скелетних м'язів. Класифікація м'язів лица. М'язи шиї: класифікація. Поверхневі, середні і глибокі м'язи шиї. Топографія шиї: ділянки.

Тема 6. М'язи, фасції та ділянки спини. М'язи, фасції та ділянки грудної клітки. Діафрагма. М'язи, фасції та ділянки живота. Біла лінія живота. Пахвинний канал. Черевні ділянки. Анатомія м'язів тулуба. Діафрагма. Класифікація м'язів тулуба за топографією. М'язи спини: поверхневі і глибокі. М'язи грудної клітки: поверхневі і глибокі. М'язи живота: м'язи передньої, бічної і задньої стінок живота. Діафрагма – визначення. Частини діафрагми, отвори, їх вміст.

Тема 7. М'язи, фасції та топографія верхньої кінцівки. М'язи поясу верхньої кінцівки та вільної верхньої кінцівки. М'язи, фасції та топографія нижньої кінцівки. М'язи таза та м'язи вільної нижньої кінцівки. Анатомія м'язів верхніх та нижніх кінцівок. М'язи верхньої кінцівки: класифікація. М'язи пояса верхньої кінцівок. М'язи плеча: класифікація – м'язи передньої та задньої групи. М'язи передпліччя: класифікація – м'язи передньої та задньої групи. М'язи кисті: класифікація. М'язи нижньої кінцівки: класифікація. М'язи пояса нижньої кінцівки: класифікація – м'язи передньої та задньої групи. М'язи стегна: класифікація, м'язи передньої, присередньої та задньої групи. М'язи гомілки: класифікація – м'язи передньої, бічної та задньої групи. М'язи стопи: класифікація.

Контроль змістового модуля 1.

Змістовий модуль 2. Неврологія. Серцево-судинна система.

Тема 8. Вчення про нервову систему – неврологія. Центральна нервова система. Головний та спинний мозок. Біла та сіра речовина. Мозкові оболонки. Шлуночки. Провідні шляхи. Будова й характеристика структурно-функціональної одиниці нервової системи – нервової клітини (нейрона). Морфологічна і функціональна класифікації нейронів. Нейроглія. Анатомія та топографія спинного мозку. Зовнішня будова спинного мозку (поверхні, борозни, канатики, потовщення). Принцип сегментарної структури спинного мозку. Відділи. Внутрішня будова спинного мозку: центральний канал, сіра і біла речовина. Будова задніх, бічних і передніх рогів спинного мозку. Біла речовина: класифікація. Склад передніх, бічних і задніх канатиків спинного мозку. Чутливий вузол спинномозкового нерва. Передні і задні корінці. Провідні шляхи. Оболонки спинного мозку. Кровообіг.

Головний мозок. Анатомія та топографія головного мозку. Сіра ті біла речовина головного мозку. Відділи головного мозку: великий мозок, мозочок, стовбур головного мозку. Класифікація відділів головного мозку за розвитком. Похідні ромбоподібного мозку: довгастий мозок і задній мозок (міст і мозочок). Довгастий мозок: зовнішня будова. Внутрішня будова: сіра і біла речовина. Міст: зовнішня будова. Внутрішня будова: сіра і біла речовина. Мозочок: топографія, зовнішня будова. Внутрішня будова: сіра і біла речовина. Ніжки мозочка. Четвертий шлуночок: стінки, сполучення. Середній мозок, його частини. Пластина покрівлі: зовнішня будова; внутрішня будова: сіра і біла речовина. Ніжки мозку, їх частини, внутрішня будова: сіра і біла речовина. Водопровід мозку. Анатомія похідних переднього мозку. Похідні переднього мозку: проміжний мозок, кінцевий мозок. Проміжний мозок: частини (таламус, епіталамус, метаталамус, гіпоталамус). Гіпоталамо-гіпофізарна система. Третій шлуночок: стінки, сполучення. Кінцевий мозок: півкулі великого мозку. Мозолисте тіло. Частини півкуль великого мозку: нюховий мозок, базальні ядра, плащ. Кора великого мозку: цито- і мієлоархитектоніка кори. Рельєф півкуль великого мозку: борозни і звивини. Біла речовина півкуль: класифікація. Лімбічна система. Провідні шляхи центральної нервової системи. Провідні шляхи – визначення. Анатомо-функціональна класифікація провідних шляхів центральної нервової системи: асоціативні шляхи (короткі і довгі), комісуральні шляхи, проєкційні шляхи (висхідні і низхідні). Висхідні (аферентні) провідні шляхи. Низхідні (еферентні) провідні шляхи: пірамідні, екстрапірамідні.

Тема 9. Периферійна нервова система. Симпатична та парасимпатична автономна нервова система. Анатомія автономної частини периферійної нервової системи. Загальні закономірності будови і функції автономної частини периферійної нервової системи (вегетативної нервової системи). Морфологічні відмінності будови соматичної нервової системи і вегетативної нервової системи. Морфологічні відмінності будови рефлекторної

дуги соматичної нервової системи і вегетативної нервової системи. Симпатична і парасимпатична частини вегетативної нервової системи: локалізація центральних нейронів, ганглії, перед- і післявузлові волокна, функціональні відмінності, об'єкти іннервації. Центри вегетативної нервової системи в головному і спинному мозку. Периферичний відділ вегетативної нервової системи: вегетативні вузли, нерви, вегетативні сплетення. Класифікація вегетативних вузлів, їх топографія, передвузлові і завузлові нервові волокна.

Тема 10. Периферійна нервова система.. Спинномозкові нерви та нервові волокна. Сплетення. Структура периферичної нервової системи: нерви, нервові вузли, нервові сплетення, нервові закінчення. Загальний план будови нерва. Судинно-нервові пучки. Класифікація нервів. Сегментарність розподілу периферійних нервів. Нервові вузли: класифікація. Загальний план будови чутливих вузлів. Спинномозковий нерв: утворення, склад волокон, гілки; відповідність до сегментів спинного мозку. Задні гілки спинномозкових нервів: склад волокон, топографія, загальні закономірності іннервації. Передні гілки спинномозкових нервів: склад волокон. Загальні закономірності утворення соматичних нервових сплетень. Загальні закономірності анатомії передніх гілок грудних нервів. Черепні нерви. Загальна анатомія вегетативних вузлів голови. Загальна характеристика черепних нервів. Класифікація черепних нервів за функцією (рухові, чутливі, змішані). Класифікація черепних нервів за походженням. Відмінності будови черепних нервів, похідних головного мозку (I, II пари) від решти черепних нервів. Загальний план будови рухових, чутливих і змішаних черепних нервів. Грудні нерви. Соматичні нервові сплетення. Грудні нерви: гілки. Міжреброві нерви: топографія, склад волокон, ділянки іннервації. Шийне сплетення: джерела утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації. Плечове сплетення: джерела утворення, топографія. Стовбури плечового сплетення. Класифікація гілок. Короткі гілки плечового сплетення, ділянки їх іннервації. Довгі гілки плечового сплетення: утворення, топографія, ділянки іннервації. Поперекове сплетення: джерела утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації. Крижове сплетення: джерела утворення, топографія, класифікація гілок. Короткі гілки крижового сплетення: топографія, ділянки іннервації. Довгі гілки крижового сплетення: топографія, ділянки іннервації. Куприкове сплетення: джерела утворення, ділянки іннервації.

Тема 11. Серце, топографія. Осердя (перикард). Будова стінки серця. Провідна система серця. Кровообіг та іннервація серця. Анатомія серця. Топографія серця. Форма, положення серця. Зовнішня будова серця. Камери серця: їх будова. Структурно-функціональна характеристика передсердь. Особливості будови шлуночків. Клапани серця. Будова стінки серця: ендокард, міокард, епікард та їх структурний склад. Провідна система серця. Артерії і вени серця. Особливості іннервації серця.

Тема 12. Вчення про судини – ангіологія. Артерії, вени, капіляри. Будова та функції. Судини малого (легеневого) кола кровообігу. Артерії великого кола кровообігу. Вени великого кола кровообігу. Компоненти судинної частини серцево-судинної системи: артерії, вени, судини гемомікроциркуляторного русла. Класифікація судин. Особливості будови артерій, вен та капілярів. Велике коло кровообігу і його основні кровеносні судини. Мале коло кровообігу і його основні кровеносні судини. Аорта, частини аорти. Дуга аорти і її гілки. Загальна сонна артерія: топографія, гілки. Особливості правої і лівої загальної сонної артерії. Зовнішня сонна артерія: топографія, класифікація гілок. Гілки зовнішньої сонної артерії: ділянки кровопостачання. Внутрішня сонна артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Підключична артерія: топографія, топографі, гілки, ділянки кровопостачання. Низхідна аорта: частини. Грудна аорта: топографія, класифікація гілок. Гілки грудної аорти і ділянки їх кровопостачання. Черевна аорта: топографія, класифікація гілок. Пристінкові гілки черевної аорти: топографія, ділянки кровопостачання. Нутрощеві гілки черевної аорти: парні і непарні, ділянки кровопостачання. Спільна клубова артерія: утворення, топографія, гілки. Внутрішня клубова артерія: топографія, класифікація гілок. Пристінкові і нутрощеві гілки внутрішньої клубової артерії: топографія, ділянки кровопостачання. Артерії верхньої кінцівки. Пахвова артерія: топографія, частини, гілки, ділянки кровопостачання. Плечова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Променева артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Ліктьова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Ліктьова суглобова сітка: джерела утворення. Тильна зап'ясткова сітка. Долонна зап'ясткова сітка. Поверхнева долонна дуга. Глибока

долонна дуга. Артерії нижньої кінцівки. Зовнішня клубова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Стегнова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Підколінна артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Передня гомілкорова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Задня великогомілкорова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Суглобова колінна сітка: джерела утворення. Артерії стопи: тильна артерія стопи, бічна підошвова артерія, присередня підошвова артерія. Анатомія вен голови, шиї, тулуба та кінцівок. Внутрішня яремна вена: утворення, топографія, класифікація приток. Внутрішньочерепні притоки, позачерепні притоки внутрішньої яремної вени. Зовнішня яремна вена. Передня яремна вена. Плечо-головна вена: утворення (корені), топографія, притоки. Верхня порожниста вена: утворення (корені), топографія, притоки. Непарна вена: утворення, топографія, класифікація притоків, ділянки збору венозної крові. Півнепарна вена: утворення, топографія, класифікація притоків, ділянки збору венозної крові. Нижня порожниста вена: корені, топографія, класифікація приток. Пристінкові і нутрощеві притоки нижньої порожнистої вени, ділянки збору венозної крові. Ворітна печінкова вена: корені, топографія, притоки. Спільна клубова вена: корені, топографія. Внутрішня клубова вена: топографія, притоки. Вени верхньої кінцівки: класифікація. Поверхневі і глибокі вени верхньої кінцівки: їх характеристика, закономірності топографії і будови. Вени нижньої кінцівки: класифікація. Поверхневі і глибокі вени нижньої кінцівки: їх характеристика, закономірності топографії і будови. Кровообіг плода. Плацентарне коло кровообігу. Вілізієве коло. Лімфатична система. Червоний кістковий мозок. Вилочкова залоза. Селезінка. Лімфатичне кільце глотки. Лімфатичні стовбури та протоки. Лімфатичні вузли.

Контроль змістового модуля 2.

**Змістовий модуль 3. Ендокринна система. Система дихання. Система виділення.
Система травлення. Органи чуття.**

Тема 13. Органи травної системи. Шлунково-кишковий тракт. Будова та топографія органів системи травлення. Морфофункціональна характеристика органів шлунково-кишкового тракту та їх гістологічна характеристика. Будова порожнини рота, язика. Види сосочків язика. Топографія та особливості будови глотки й стравоходу. Поняття про лімфатичне кільце Пирогова. Шлунок, його частини. Особливості будови стінок і слизової оболонки шлунку. Будова, топографія та відділи тонкого кишечника. Будова, топографія та відділи товстого кишечника. Очеревина. Очеревинна порожнина, її вміст. Пристінкова очеревина, нутрощева очеревина: їх характеристика.

Тема 14. Органи травної системи. Травні залози. Класифікація та структурно-функціональні особливості слинних залоз. Залози шлунку. Особливості будови слизової оболонки тонкого кишечника. Особливості будови слизової оболонки товстого кишечника. Будова та топографія печінки. Будова та топографія підшлункової залози.

Тема 15. Ендокринна система. Анатомія ендокринних органів. Загальні принципи будови ендокринних органів. Структурне визначення поняття “ендокринна функція”. Гіпоталамус. Топографія, частини, будова, функції. Гіпофіз: топографія, частини, будова, функції. Шишкоподібна залоза: топографія, будова, функції. Щитоподібна залоза: топографія, будова, функції. Прищитоподібна залоза: топографія, будова, функції. Надниркова залоза: будова, функції. Ендокринна частина підшлункової залози: будова, функції. Клітини APUD – системи.

Тема 16. Органи дихальної системи. Будова та топографія органів системи дихання. Гістологічні особливості будови органів дихальної системи: повітроносні шляхи їх гістологічна характеристика. Вікові особливості повітроносних шляхів. Будова та топографія зовнішнього носу, носової порожнини й її відділів. Особливості будови слизової оболонки порожнини носу. Будова та топографія гортані. Її хрящі та м'язи. Особливості будови порожнини гортані. Топографія, будова трахеї та головних бронхів. Особливості будови слизової оболонки бронхів. Будова та морфологічна характеристика респіраторного відділу органів дихальної системи (легень). Ацинус. Топографія та морфологічна характеристика плеври та плевральних синусів. Середостіння: визначення, межі. Органи переднього середостіння. Органи заднього середостіння.

Тема 17. Органи сечовидільної системи. Будова органів сечовидільної системи. Нирки, особливості будови коркової та мозкової речовини нирок. Морфофункціональна

характеристика нефрону та особливості його гістологічної будови. Сечові шляхи. Малі ниркові чашечки, великі ниркові чашечки, ниркова миска, будова стінки, функції. Особливості кровопостачання нирок. Сечовід: частини, топографія, будова стінки, функція. Сечовий міхур: зовнішня будова, частини. Особливості топографії у чоловіків і у жінок. Будова стінки сечового міхура: особливості будови слизової оболонки, м'язової оболонки. Жіночий сечівник. Чоловічий сечівник. Анатомія органів чоловічої статеві системи. Чоловіча статеві система: органи, функції. Класифікація органів чоловічої статеві системи. Внутрішні чоловічої статеві органи. Зовнішні чоловічі статеві органи. Внутрішні чоловічі статеві органи. Яечко: топографія, будова. Над'ячко. Процес опускання яєчка. Сім'я виносна протока. Сім'яний канатик, його складові. Сім'яний пухирець: топографія, будова, функції. Сім'явипорскувальна протока. Передміхурова залоза: топографія, будова, функції. Цибулинно-сечівникова залоза. Зовнішні чоловічі статеві органи. Анатомія органів жіночої статеві системи. Жіноча статеві система: органи, функції. Класифікація органів жіночої статеві системи. Внутрішні жіночі статеві органи. Зовнішні жіночі статеві органи. Внутрішні жіночі статеві органи. Яєчник: топографія, внутрішня будова. Маткова труба: топографія, частини, будова стінки, функції. Матка: топографія, частини, будова стінки. Піхва: будова стінки. Зовнішні жіночі статеві органи.

Тема 18. Органи чуттів. Око та структури утворів. Анатомо-функціональна характеристика органів чуття. Периферійні приймачі, провідники і кіркові центри аналізаторів, їх функціональна єдність. Анатомічні і гістологічні особливості будови органу зору. Будова органа зору (оболонки очного яблука, оптична система ока, будова сітківки). Допоміжні органи ока: м'язи, повіки, кон'юктива, слезова залоза. Анатомія вуха і органу рівноваги. Морфофункціональна характеристика органів слуху та рівноваги. Частини вуха: зовнішнє, середнє і внутрішнє вухо. Зовнішнє вухо: частини, їх будова. Середнє вухо: частини. Барабанна порожнина: стінки, вміст. Слухові кісточки: Слухова труба: частини, будова. Внутрішнє вухо, частини, топографія. Кістковий лабіринт: присінок, півколові канали, завитка. Перетинчастий лабіринт: присінковий лабіринт, півколові протоки, завиткова протока. Провідні шляхи слуху і рівноваги. Орган нюху. Орган смаку. Загальний покрив. Шкіра. Морфофункціональна характеристика органу нюху. Нюхова частина слизової оболонки носа. Провідні шляхи нюхового аналізатора. Морфофункціональна характеристика органу смаку. Смакові сосочки язика, їх топографія. Провідні шляхи смакового аналізатора. Будова шкіри. Структурно-гістологічна характеристика похідних шкіри. Волосся, нігті, сальні і потові залози.

Контроль змістового модуля 3.

Семестровий диф. залік з модуля 1

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у год.
1	Тема 1. Вступ до анатомії людини. Методи дослідження в анатомії. Анатомічна номенклатура. Осі і площини тіла. Система скелету. Загальна характеристика кісток. Класифікація кісток. Скелет тулуба. Хребці. Хребтовий стовп. Вигини та аномалії хребтового стовпа.	1
2	Тема 2. Кістки грудної клітки. Ребра та груднина. Грудна клітка в цілому. Скелет верхніх кінцівок. Скелет нижніх кінцівок.	
3	Тема 3. Скелет голови. Вісцеральний (лицевий) череп. Топографія. і порожнини. Отвори, канали. Скелет голови Мозковий череп. Топографія. і порожнини. Отвори, канали.	1
4	Тема 4. З'єднання кісток, Класифікація з'єднань кісток. Класифікація суглобів. З'єднання кісток черепа. З'єднання кісток хребтового стовпа. З'єднання кісток грудної клітки. З'єднання грудного поясу. З'єднання вільної верхньої кінцівки. З'єднання тазового поясу. З'єднання вільної нижньої кінцівки	1
5	Тема 5. Вчення про м'язи – міологія. М'яз як орган. Будова м'яза. Види	1

	м'язів. Допоміжний апарат м'язів. М'язи, фасції та ділянки голови та шиї.	
6	Тема 6. М'язи, фасції та ділянки спини. М'язи, фасції та ділянки грудної клітки. Діафрагма.	
7	Тема 7. М'язи, фасції та ділянки живота. Біла лінія живота. Пахвинний канал. Черевні ділянки. М'язи, фасції та топографія верхньої кінцівки. М'язи поясу верхньої кінцівки та вільної верхньої кінцівки. М'язи, фасції та топографія нижньої кінцівки. М'язи таза та м'язи вільної нижньої кінцівки.	1
8	Тема 8. Вчення про нервову систему – неврологія. Центральна нервова система. Спинний мозок. Головний мозок. Біла та сіра речовина. Мозкові оболонки. Шлуночки. Провідні шляхи.	2
9	Тема 9-10. Периферійна нервова система: черепно-спинномозкові вузли, автономні вузли черепних нервів, спинномозкові нервів, а також нервові волокна. Симпатична та парасимпатична автономна нервова система. Сплетення.	1
10	Тема 11. Серце, топографія. Осердя (перикард). Будова стінки серця. Провідна система серця. Кровообігання та іннервація серця.	1
11	Тема 12. Вчення про судини – ангіологія. Артерії, вени, капіляри. Будова та функції. Судини малого (легеневого) кола кровообігу. Артерії великого кола кровообігу. Вени великого кола кровообігу. Лімфатична система. Червоний кістковий мозок. Вилочкова залоза. Селезінка. Лімфатичне кільце глотки. Лімфатичні стовбури та протоки. Лімфатичні вузли.	1
12	Тема 13. Органи травної системи. Шлункова кишковий тракт	1
13	Тема 14. Органи травної системи. Слинні травні залози. Печінка. Підшлункова залоза	1
14	Тема 15. Ендокринна система	1
15	Тема 16. Органи дихальної системи..	1
16	Тема 17. Органи сечостатевої системи	1
17	Тема 18. Органи чуттів.	1
Усього годин		16

7. Темі семінарських занять
(не передбачено робочим навчальним планом)

8. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у год
1.	Тема 1. Вступ до анатомії людини. Методи дослідження в анатомії. Анатомічна номенклатура. Осі і площини тіла. Система скелету. Загальна характеристика кісток. Класифікація кісток. Скелет тулуба. Хребці Хребтовий стовп. Вигини та аномалії хребтового стовпа.	4
2	Тема 2. Кістки грудної клітки. Ребра та груднина. Грудна клітка в цілому. Скелет верхніх кінцівок Скелет нижніх кінцівок	4
3	Тема 3. Скелет голови. Вісцеральний (лицевий) череп. Топографія. і порожнини. Отвори, канали. Скелет голови Мозковий череп. Топографія. і порожнини. Отвори, канали.	4
4	Тема 4. З'єднання кісток, Класифікація з'єднань кісток. Класифікація суглобів. З'єднання кісток черепа. З'єднання кісток хребтового стовпа. З'єднання кісток грудної клітки. З'єднання грудного поясу. З'єднання вільної верхньої кінцівки. З'єднання тазового поясу. З'єднання вільної нижньої кінцівки.	4
5	Тема 5. Вчення про м'язи – міологія. М'яз як орган. Будова м'яза. Види м'язів. Допоміжний апарат м'язів. М'язи, фасції та ділянки голови та шиї.	4
6	Тема 6. М'язи, фасції та ділянки спини. М'язи, фасції та ділянки грудної клітки. Діафрагма. М'язи, фасції та ділянки живота. Біла лінія живота.	4

	Пахвинний канал. Черевні ділянки.	
7	Тема 7. М'язи, фасції та топографія верхньої кінцівки. М'язи поясу верхньої кінцівки та вільної верхньої кінцівки. М'язи, фасції та топографія нижньої кінцівки. М'язи таза та м'язи вільної нижньої кінцівки. <i>Контроль змістового модуля 1.</i>	4
8	Тема 8. Вчення про нервову систему – неврологія. Центральна нервова система. Спинний мозок. Біла та сіра речовина. Мозкові оболонки.	4
9	Тема 8. Центральна нервова система Головний та спинний мозок. Шлуночки. Провідні шляхи.	4
10	Тема 9-10. Периферійна нервова система. Симпатична та парасимпатична автономна нервова система. Черепно-спинномозкові нерви. Спинномозкові нерви та нервові волокна. Сплетення.	4
11	Тема 11. Серце, топографія. Осердя (перикард). Будова стінки серця. Провідна система серця. Кровообігання та іннервація серця.	4
12	Тема 12. Вчення про судини – ангіологія. Артерії, вени, капіляри. Будова та функції. Судини малого (легеневого) кола кровообігу. Артерії великого кола кровообігу. Вени великого кола кровообігу. Лімфатична система. Червоний кістковий мозок. Вилочкова залоза. Селезінка. Лімфатичне кільце глотки. Лімфатичні стовбури та протоки. Лімфатичні вузли. <i>Контроль змістового модуля 2.</i>	4
13	Тема 13. Органи травної системи. Шлункова кишковий тракт	4
14	Тема 14. Органи травної системи. Слинні травні залози. Печінка. Підшлункова залоза	4
15	Тема 15. Ендокринна система	4
16	Тема 16. Органи дихальної системи..	4
17	Тема 17. Органи сечостатевої системи	4
18	Тема 18. Органи чуттів. <i>Контроль змістового модуля 3.</i>	2
19	Семестровий диф. Залік з модуля 1	2
Усього годин		72

9. Теми лабораторних занять
(не передбачено робочим навчальним планом)

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у год
1.	Тема 1. Вступ до анатомії людини. Методи дослідження в анатомії. Анатомічна номенклатура. Осі і площини тіла. Система скелету. Загальна характеристика кісток. Класифікація кісток. Скелет тулуба. Хребці Хребтовий стовп. Вигини та аномалії хребтового стовпа.	6
2	Тема 2. Кістки грудної клітки. Ребра та груднина. Грудна клітка в цілому. Скелет верхніх кінцівок Скелет нижніх кінцівок	5
3	Тема 3. Скелет голови. Вісцеральний (лицевий) череп. Топографія. і порожнини. Отвори, канали. Скелет голови Мозковий череп. Топографія. і порожнини. Отвори, канали.	5
4	Тема 4. З'єднання кісток, Класифікація з'єднань кісток. Класифікація суглобів. З'єднання кісток черепа. З'єднання кісток хребтового стовпа. З'єднання кісток грудної клітки. З'єднання грудного поясу. З'єднання вільної верхньої кінцівки. З'єднання тазового поясу. З'єднання вільної нижньої кінцівки.	5
5	Тема 5. Вчення про м'язи – міологія. М'яз як орган. Будова м'яза. Види м'язів. Допоміжний апарат м'язів. М'язи, фасції та ділянки голови та шиї.	5
6	Тема 6. М'язи, фасції та ділянки спини. М'язи, фасції та ділянки грудної	6

	клітки. Діафрагма. М'язи, фасції та ділянки живота. Біла лінія живота. Пахвинний канал. Черевні ділянки.	
7	Тема 7. М'язи, фасції та топографія верхньої кінцівки. М'язи поясу верхньої кінцівки та вільної верхньої кінцівки. М'язи, фасції та топографія нижньої кінцівки. М'язи таза та м'язи вільної нижньої кінцівки. <i>Контроль змістового модуля 1.</i>	6
8	Тема 8. Вчення про нервову систему – неврологія. Центральна нервова система. Спинний мозок. Біла та сіра речовина. Мозкові оболонки.	4
9	Тема 8. Центральна нервова система Головний та спинний мозок. Шлуночки. Провідні шляхи.	4
10	Тема 9-10. Периферійна нервова система. Симпатична та парасимпатична автономна нервова система. Черепно-спинномозкові нерви. Спинномозкові нерви та нервові волокна. Сплетення.	4
11	Тема 11. Серце, топографія. Осердя (перикард). Будова стінки серця. Провідна система серця. Кровообігання та іннервація серця.	4
12	Тема 12. Вчення про судини – ангіологія. Артерії, вени, капіляри. Будова та функції. Судини малого (легеневого) кола кровообігу. Артерії великого кола кровообігу. Вени великого кола кровообігу. Лімфатична система. Червоний кістковий мозок. Вилочкова залоза. Селезінка. Лімфатичне кільце глотки. Лімфатичні стовбури та протоки. Лімфатичні вузли. . <i>Контроль змістового модуля 2.</i>	4
13	Тема 13. Органи травної системи. Шлункова кишковий тракт	4
14	Тема 14. Органи травної системи. Слинні травні залози. Печінка. Підшлункова залоза	4
15	Тема 15. Ендокринна система	4
16	Тема 16. Органи дихальної системи..	4
17	Тема 17. Органи сечостатевої системи	4
18	Тема 18. Органи чуттів. <i>Контроль змістового модуля 3.</i>	4
Усього годин		92

Завдання для самостійної роботи

Студенти самостійно опрацьовують питання для самостійної роботи з освітньої компоненти, які не входять до плану аудиторних занять, використовуючи основну і додаткову навчальну літературу та Інтернет ресурси.

1. Канали кісток черепа. Їх значення.
2. Пазухи в кістках черепа. Їх значення.
3. Допоміжний апарат м'язів.
4. Простори, які розділяють оболонки спинного мозку.
5. Фіксація спинного мозку в хребетному каналі.
6. Головні провідні шляхи спинного мозку.
7. Шлуночки головного мозку, шляхи циркуляції ліквору
8. Вікові особливості периферичної нервової системи.
9. Ембріогенез вегетативної нервової системи, вад розвитку та її роль в життєдіяльності організму.
10. Периферійний нерв, тканинний склад, оболонки.
11. Поняття про гематоенцефалічний бар'єр.
12. Лімфатичні судини серця
13. Іннервація серця.
14. Вілізієве коло.
15. Центральні органи імунної системи (первинні лімфатичні або лімфоїдні органи).
16. Червоний кістковий мозок. Жовтий кістковий мозок.
17. Периферійні органи імунної системи (вторинні лімфатичні або лімфоїдні органи).
18. Селезінка: топографія, будова, функції.
19. Лімфатичне (лімфоїдне) кільце глотки.
20. Лімфатичні вузли: класифікація, будова, функції.

21. Різновиди рецепторів органів чуття.
22. Зовнішні м'язи очного яблука, їх характеристика та функції.
23. ЧМН, які забезпечують іннервації м'язів ока.
24. Сльозовий апарат: частини, топографія, функції; шляхи відтоку сльози.
25. Провідні шляхи зорового аналізатора.
26. Шкіра. Будова. Функції.
27. Залози шкіри – сальні, потові і молочні

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Результати семестрового контролю у формі семестрового диференційованого заліку оцінюються за 100-бальною, диференційованою шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та за шкалою ECTS.

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Кількість балів
Модуль 1	
Змістовий модуль 1 1. Оцінювання тем 1-7: робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач). 2. Контроль змістового модуля 1: теоретичні питання та складання тестових завдань.	27-45
Змістовий модуль 1 1. Оцінювання тем 8-12: робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач). 2. Контроль змістового модуля 1: теоретичні питання та складання тестових завдань.	21-35
Змістовий модуль 1 1. Оцінювання тем 13-18: робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач). 2. Контроль змістового модуля 1: теоретичні питання та складання тестових завдань.	24-40
Семестровий контроль з модуля 1 ($ЗМ\ 1+ЗМ\ 2+ЗМ\ 3$)/1,2	60-100

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та контролю змістових модулів.

Оцінювання успішності здобувача вищої освіти за кожним із запланованих видів робіт на заняттях та під час контролю здійснюється за такими критеріями:

Види робіт, за які здобувач отримує бали	Максимальна кількість балів за вид роботи	Критерії оцінювання
робота на заняттях (1-7) змістового модуля 1 (min-21- max 35) робота на заняттях (8-12) змістового модуля 2 (min-15- max 25) робота на заняттях (13-18) змістового модуля 3 (min-18- max30)		
усне опитування	2 бали	2,0 бали – здобувач вищої освіти дає вичерпні відповіді на теоретичні питання викладача; показує всебічні та глибокі знання теоретичного матеріалу, демонструє знання додаткової літератури за темою заняття; логічно мислить і будує відповідь.
		1,5 бали – здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, але припускається певних неточностей і помилок у логіці викладу теоретичного змісту, які усунув за допомогою викладача.
		1,0 бал – здобувач вищої освіти в основному опанував теоретичні знання освітньої компоненти, але

		непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість.
		0,5 бали – здобувач вищої освіти має низький рівень теоретичних знань, плутає поняття, додаткові питання свідчать про відсутність стабільних знань.
		0 балів – здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал освітньої компоненти, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі.
складання тестових завдань	1 бал	Здобувач вищої освіти дав вірні відповіді на 80-100% тестових завдань
Вирішення ситуаційної задачі, засвоєння практичних навичок	2 бали	2,0 бала - здобувач вищої освіти демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; робить детальний аналіз та надає вірні відповіді до питань ситуаційної задачі з теми.
		1,5 бала - здобувач вищої освіти засвоїв практичні навички, але припускається певних неточностей і помилок при аналізі ситуаційної задачі
		1,0 бал - здобувач вищої освіти не точно відповідає на запитання практичного характеру; при виконанні ситуаційної задачі надає відповіді на 50% питань.
		0,5 бала - здобувач вищої освіти не засвоїв практичні навички; при виконанні ситуаційної задачі надає відповіді на 40% питань, не вміє обґрунтувати відповідь за наведеними даними.
		0 балів – практичні навички не сформовані; здобувач вищої освіти не надає відповіді до питань ситуаційної задачі.
Контроль змістових модулів 1, 2, 3 (min-6- max10)		
усне опитування або письмова робота	10 балів	2,5 бали за одне питання
		2,5 балів - здобувач вищої освіти дає вичерпні відповіді на теоретичні питання викладача; показує всебічні та глибокі знання теоретичного матеріалу, демонструє знання додаткової літератури за темою заняття; логічно мислить і будує відповідь.
		2 бала - здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, але припускається певних неточностей у логіці викладу теоретичного змісту.
		1,5 бала - здобувач вищої освіти задовільно засвоїв теоретичний матеріал, але припускається помилок у логіці викладу теоретичного змісту.
		1 бал - здобувач вищої освіти в основному опанував теоретичні знання освітньої компоненти, але непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість.
		0,5 бала - здобувач вищої освіти має низький рівень теоретичних знань, плутає поняття, додаткові питання свідчать про відсутність стабільних знань.
		0 балів - здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал освітньої компоненти, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі.

Схема нарахування та розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота								
Модуль 1								
Змістовий модуль 1								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	КЗМ1	
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	27-45
Змістовий модуль 2								
T8	T9	T10	T11		T12		КЗМ2	
3-5	3-5	3-5	3-5		3-5		6-10	21-35
Змістовий модуль 3								
T13	T14	T15	T16	T17	T18		КЗМ3	
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5		6-10	24-40

За результатами вивчення тем освітньої компоненти формується загальна оцінка за сумою поточного рейтингу. Здобувачу вищої освіти виставляється оцінка відповідно до наступної шкали оцінки знань:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		оцінка	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	незараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

12. Форми поточного та семестрового контролю успішності навчання

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового диференційованого заліку

13. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма освітньої компоненти;
2. Календарно-тематичні плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
3. Силабус з освітньої компоненти;
4. Конспект та мультимедійні презентації лекцій з освітньої компоненти;
5. Перелік теоретичних питань і завдань для поточного та підсумкового модульного контролю;
6. Методичні вказівки з освітньої компоненти для викладача;
7. Методичні рекомендації до практичних занять для студентів;
8. Методичні рекомендації з підготовки до підсумкового модульного контролю з освітньої компоненти;
9. Практикум для аудиторної та позааудиторної самостійної роботи здобувачів вищої освіти;
10. Збірник тестових завдань до практичних занять.
11. Перелік практичних навичок.
12. Пакет білетів до контролю змістових модулів з еталонами відповідей.
13. Пакет білетів до підсумкового модульного контролю з еталонами відповідей.
14. Пакет білетів до комплексної контрольної роботи з еталонами відповідей.

14. Рекомендована література

Основна

1. Анатомія людини : підручник : у 3 т. Т. 1 / [А. С. Головацький, В. Г. Черкасов, М. Р. Сапін та ін.]. – 8-ме вид., доопрац. – Вінниця : Нова Книга, 2019. – 368 с. : іл.

2. Анатомія людини: підручник / С.М. Білаш, М.М. Коптев, О.М. Проніна, О.М. Беляєва та ін.; за редакцією С.М. Білаша. - К.: ВСВ «Медицина», 2023. — 279 с.

Допоміжна

1. Анатомія людини: підручник: у 3 т. / А.С.Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р. Сапін та ін. – Вид. 3, доопрацьоване – Вінниця: Нова книга, 2013-2015. – 1200 с.
2. Конспект лекцій з дисципліни «Анатомія людини» для студентів медичного факультету, що навчаються за спеціальністю «Технології медичної діагностики та лікування» ІІ медичного факультету (5 років навчання)/ О. А. Григор'єва, А. О. Світлицький, – Запоріжжя: [ЗДМУ], 2020. - 173с.
3. Анатомія опорно-рухового апарату та внутрішніх органів: навч.-метод. посіб. / М-во охорони здоров'я України, ВДНЗ України "Буковин. держ. мед. ун-т" ; [уклад.: В. В. Кривецький, Н. Б. Решетілова, Ф. Д. Марчук та ін.]. - Чернівці : Медик, 2017. – 99 с.

15. Інформаційні ресурси, у т.ч. у мережі Інтернет

1. Електронний журнал з клінічної анатомії. (Англ. Мовою <http://link.springer.de/link/service/journals/00276/index.htm>)
2. Медичний портал Meduniver, розділ «Анатомія людини». <http://meduniver.com/Medical/Anatom/>
3. Медична електронна бібліотека книг по анатомії. <http://meduniver.com/Medical/Book/>
4. Довідкова інформація з анатомії людини. <http://anatomia.ucoz.com/>